

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: **DUMINECA.**

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI. Pentru Austro-Ungaria : Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate : Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR : Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor. : și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA și ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
--	---	---

Avis stipendiștilor diecesani!

Stipendiștii fundațiunilor diecesane sunt poftiți să-și prezinte la Venerabilul Consistor diecesan, testimoniile școlare de pe anul școlar expirat, până în 1/14 Iulie a. c. În lipsa acestor testimoni 'li-se vor sista stipendiile.

Nr. 3526/1904.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor ce-î privește, că petițiunile de primire în institutul teologic ortodox român din Arad, pe anul școlar 1904/5 au să fie înaintate la adresa Consistorului gr.-or român din Arad, cel mult până în 19 Iulie (1 Aug.) a. c., instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară;
3. Atestat de moralitate de la oficiul parochial la care aparține, vidimat și de protopresbiterul concernent;
4. Atestat medical că este sănătos și fără defect organic.

Arad, la 17/30 Iunie 1904.

Joan J. Papp,
Episcop.

Nr. 3527/1904.

Se aduce la cunoștință celor ce-î privește, că petițiunile de primire în institutul pedagogic ortodox român din Arad pe anul școlar 1904/5

au să fie înaintate la adresa Venerabilului Consistor gr.-or. român din Arad, cel mult până în 19 Iulie (1 August) a. c., instruite cu:

1. Atestat de botez;
2. Testimoniu despre ultima frecvență școlară;
3. Atestat de moralitate de la oficiul parochial la care aparține, vidimat și de protopresbiterul concernent;
4. Atestat medical despre starea sa sanitară și integritatea membrilor corporale.
5. Petițiunile pentru primirea gratuită în alumneu, de pe teritoriul districtului Consistorului aradan să fie înaintate direct la adresa Consistorului din Arad; ear' de pe teritoriul Consistorului orădan pe calea aceluiaș Venerat Consistor.
6. Despre primire ori neprimire vor fi avisați petenții acasă înainte de începerea anului școlar.

Arad, la 17/30 Iunie 1904.

Joan J. Papp,
Episcop.

Nr. 1. T. 1904/5.

Subsemnata Direcțiune aduce la cunoștință celor interesați, că anul școlar 1904/5 la institutul pedagogic-teologic din Arad se începe după următoarea programă:

1. În 17. 18 (30. 31) August a. c. se vor ținea examenele de corigență și private cu elevii ambelor despărțăminte, având să achite anticipativ fie-care elev taxele prescrise.
2. În 19—21 August (1—3 Septembrie) a. c., se vor face înscrierile, la cari elevii se vor prezenta cu testimoniile cursurilor anterioare.

3. Direcțiunea va înscrie numai pe aceia, cari pe lângă împlinirea celorlalte condițiuni se vor presenta cu chitanță dela cassa consistorială despre achitarea anticipativă a taxelor prescrise.

Arad, 17/30 Iunie 1904.

Roman R. Ciorogariu,
director seminarial.

În jurul proiectului de reformă a învățământului.

După anchetele oficioase, convocate de ministrul instrucțiunii publice, pentru a se pronunța asupra proiectului de reformă a învățământului în școlile populare, pe cari le-am făcut cunoscute cetitorilor nostri, am avut privilegiul să vedem întrunindu-se și reuniunile învățătorilor maghiari, în cadrul organizațiilor lor.

Ne-am fi așteptat, și cu drept cuvânt era de așteptat, ca la aceste conferențe sau întruniri, venind vorba despre noul proiect, dacă tocmai trebuia să vină, să vedem pe vre-un învățător discutând din punct de vedere didactic-pedagogic acel proiect.

Care ni-a fost desamăgirea, când nici un cuvânt nu am auzit ridicându-se în această pricină! Nici un semn n'am văzut, nici o urmă, că învățătorimea maghiară s'ar ocupa și ar fi preocupată de idei și de principii didactice-educative.

E o adevărată ironie să vezi corporațiunile învățătoresci întrunindu-se în numele școlii, cultivei și educațiunii, și discutând sau mai bine zis vorbind în întrunirile lor nu despre importanța didactică-educativă a proiectului la ordinea zilei, apărându-l s'au combătându-l cu argumentele științei sau ale artei practice, ale experiențelor didactice, ci glăsuind în accente patetice despre genialitatea concepțiunii de a maghiarisa școlile nemaghiare.

Dascălii maghiari în întrunirile lor didactice-scolare nu s'au ocupat de școală, ci da, de politică.

Acest simptom e foarte întristător, căci, pe de-o parte dovedește că cei chemați a crește tinerele generații în limba maghiară nu se preo-

cupă de chestiuni cari ar trebui să-i preocupe, ear' pe de altă parte, conducătorii dascălimei aceleia nu are altă pretensiune, altă dorință, decât să vadă pe ucenici campioni în serviciul propagării maghiarisării.

Această școală nu este nouă; în acest spirit a fost crescută și generația astăzi dominantă în societatea maghiară: fără aprofundarea învățături, a cărei lipsă o suplinește o bolnăvicioasă mândrie și fantastice poriniri, — și care duce fatal la învrăjbierea elementelor menite să împartă binele și răul venite dela Dumnezeu peste aceasta țară, peste patria noastră comună.

Aci e și geneza proiectului de reformă a învățământului!

E un lucru unic în felul său, că nici dascălii — nu mai vorbim de membrii anchetei ministeriale — n'au găsit un cuvânt, în tot arsenalul științelor pedagogice, pentru a combate argumentul psihologic-pedagogic, marcat de I. P. S. Sa Dl mitropolit Ioan Mețianu, în discursul său rostit la prima anchetă.

Este însă o dovadă, această împrejurare, că nu există argumente de asemenea natură, în favorul proiectului de reformă a învățământului popular.

Aci este adevărul!

Și puterea adevărului va birui întotdeauna avânturile nechibzuite și păcatele săvârșite contra lui.

Cestiunea gramaticii în școlile noastre populare elementare.*)

Motto: — »Simțământul limbistic, care s'a dezvoltat în noi odată cu limba, dacă e cultivat după cuviință, ne conduce mai sigur ca toate regulile gramaticale.» —

Becher.

Cestiunea gramaticii în școlile noastre populare elementare e un subiect interesant, dar foarte greu.

De aceea, pentru a o putea trata din toate punctele de vedere, lipsă ar fi de mai mari forțe, — de mai vaste cunoștințe, decât cele de cari dispune un învățător începător.

*) Raproducem din »Foaia Școlastică« (Blaj) acest articol de actualitate pentru școlile noastre și pentru învățători.

Multe sunt recerințele timpului modern, pe toate terenele încep a se face reforme. Cauza e că metodele obicinuite, nu ne mai pot presta atâta, cât cere necesitatea.

O astfel de reformă s'a pornit și în domeniul pedagogiei. Mulți dintre pedagogi nu sunt mulțumiți cu modul de propunere al gramaticii.

Așa *Herder* ne spune: — »Trebue să învățăm gramatica prin limbă, și limba prin gramatică.« — În același înțeles declară *H. Spencer*: — »Gramatica fiind făcută după limbă, trebue să fie învățată după ea,« — iar *Girard* zice: »De mult timp puterea dăscălească ne strigă: puține regule și multe exerciții.«¹⁾

Aceste sentințe cutreerând lumea în lung și în lat, la multe dintre popoarele culte ale occidentului au și avut resunetului dorit.

Frații de preste Carpați, încă n'au rămas indiferenți. Încă în primăvară cetisem niște notițe, în cari ei erau pentru isgonirea gramaticii din școalele populare elementare. Lucrul însă s'a tot amânat până acum la al IV-lea congres — ținut în vară — unde s'au luat alte măsuri, în ce privește cvantul, cât și modul cum să se pronună.

Oare pentru ce nu ne-ar preocupa și pe noi această chestiune, acum când suntem convinși, că cu metoda obicinuită nu putem ajunge la nici un rezultat? Pentru ce nu i-am da și noi atențiunea cuvenită, acum când spiritul timpului ne strigă: reforme și iar reforme.

Acestea le-am avut în vedere, când m'am hotărât a vă vorbi despre chestiunea gramaticii în școalele noastre populare.

Între scopurile multilaterale, ce le are școala, primul și cel mai de frunte este învățarea limbei materne.

— »Limba maternă formează începutul și centrul studiilor, ea este pentru elevi instrumentul de căpetenie al propășirii, — ne spune *Breal*.«²⁾

Și are drept. Căci limba este factorul, prin care ne exprimăm cugetele și simțămintele noastre. Limba este mediu de comunicație între om și om, între popor și popor. Și tot limba ne arată: *comorile gândului omenesc*.

Așa-dar nu ne mirăm că în programa tuturor școalelor, punctul de forță îl formează *învățarea limbei materne*.

Și oare în ce constă acest învățământ?

Învățământul acesta constă în: *bucățile de cetire luate din manualele prescrise, gramatica în*

legătură cu ortografia și sintaxa. Atâta pentru școalele populare elementare.

Cât pentru școalele medii și superioare ar mai fi: *stilistica, retorica, poetica și literatura*.

Dintre toate acestea noi însă ne vom ocupa cu chestiunea gramaticii.

Pentru a vă putea mai bine orienta în materia ce voi să disertez, voi arăta pe scurt trecutul și în cât-va istoricul gramaticii.

Urme despre propunerea ei în școale o găsim încă în timpurile cele mai vechi. Atunci, în școalele antice, se propunea în Atena și Roma.

Mai târziu în seclii XIV și XV., se propunea în școalele așa numite, — »burgheze« — dar într'un cerc de tot restrâns.

Un avânt mai îmbucurător ia în secolul XVI. La aceasta a lucrat reformațiunea lui *Luther*, care a înlocuit limba latină, — căci asta era limba de propunere, — cu limba maternă.

Avântul luat era așa de mare, în cât în secolul următor, — sub pedagogul *Ratich*, — o vedem suscepută între obiectele de învățământ.

Abia însă în secolul XVIII., pe timpul pedagogilor *Felbiger* (din Austria) și *Rockow* (din Germania) s'a putut introduce și în școalele populare.

Sistematic a început însă a se introduce numai în secolul al XIX., din al doilea deceniu începând. Bărbații, cari au lucrat în direcțiunea aceasta, au fost *Pestalozzi, Türk, Pöhlmann*, și cu deosebire *Becher*.

Becher cu atât a greșit, de oare-ce sistemul: — *conținea prea multe exerciții limbistice formale* — Primii cari au observat aceasta au fost *Diesterweg* și *Denzel*.¹⁾

De acum se încep apoi frecările. Cel dintâi, care nu era mulțumit cu sistemul lui *Becher*, sub pretext că: — »îngreunează școala poporală cu prea mult învățământ gramatical« — a fost marele filolog german *Jacob Grimm*.

Lucrul, care la început se părea șagă, n'a rămas într'atât. *Grimm* își află aderenți din ce în ce mai mulți și curând pun la cale o altă direcție.

Reflecșiunile încă devin din ce în ce mai numeroase, așa încât în cele din urmă declară *de insuficiență gramatica în școalele populare și pretind isgonirea ei*.

Grimm era de principiu că: — »învățarea regulilor gramaticale, este un lucru nu numai inutil, ci chiar păgubitor, care confundă și strică capacitatea de vorbire a copiilor«.

Tot după el: — »vorbirea corectă și-o pot însuși școlarii mai bine ast fel, dacă nu învață

¹⁾ Curs de pedagogie — de *Cabriel Compayre* — pag. 374.

²⁾ Tot acolo — pag. 270.

¹⁾ *Metodica* — Dr. *Petru Pipoș* — pag. 117, 118, 120, 121.

nici o regulă, ci se lasă a fi conduși numai prin *simțul de limbă*.¹⁾

Aderenții lui Grimm admit ca mijloacele la învățământul limbistic: *exemplele, metodele și imitațiunea*. Prin urmăre copiii își vor învăța limba prin auzire atentă, prin cetire corectă și des repetată pri decopiere, memorizare și imitare.

Și direcția aceasta își află însă contrari. Aceștia încă admit ce-i drept reforme în ce privește propunerea gramaticii; li-se pare însă esagerată părerea, ca gramatica să trebuiască cu totul isgonită din școlile populare elementare.

Lucrul — se înțelege de sine, a provocat dispute și certe continue. Fie-care își aroga dreptul și se credea de învingător.

Spre a vă putea face o iconă fidelă despre modul cum rivalisau, voi da expresiune observării ironice a lui *Nicolae* (Nicol) din cartea sa: — »*Educațiunea unui prinț*«.

Eată ce zice el: — »Gândirea acelor, cari nu voiesc de loc gramatică, nu este decât gândirea unor persoane leneșe, cari nu vor să se ostenească de a o arăta, și departe de a ușura pe copii, îi incurcă foarte mult, pentru că le ia o licărire, care le-ar ușura priceperea lecțiilor și îi obligă să învețe de o sută de ori, ceea-ce ar ajunge să învețe o singură dată«.²⁾

Nu voi să merg mai departe, făr' mă voi întoarce la obiect.

Pentru a putea prinde mai bine lucrul, mi se pun trei întrebări:

1. Consult e a rămânea pe lângă metoda obicinuită?
2. Să se eschidă gramatica din școlile populare elementare? și
3. Dacă nu, atunci ce măsuri săluăm cu respect propunerea ei?

A rămânea tot pe lângă metoda obicinuită, nu e consult. Causa e că până azi cunoștințele gramaticale se predau întocmai ca: »articolele unui codice penal, ce nu se discută și sunt aplicate fără a le judeca sau pricepe«.³⁾

În alte locuri chiar se face abus de bunăvoința elevilor, dându-le în mâna lor manuale de gramatică. În contra acestei proceduri s'a revoltat *Iacob Grimm*. »Prin manualele gramaticale, chiar se conturbă dezvoltarea liberă a facultății de a vorbi — în prunci; și se ignorează un aparat pompos al naturei, care ne dă vorbirea dimpreună cu laptele maicei noastre și voiesc a se înălța la putere în jurul casei părintești«.

Și adaugă *Kellner*: »Instrucția gramatisătoare chiar prin aceea s'a depărtat de la natură, că a eschis usul limbei vie și mișcarea cea voioasă.. și prin aceasta s'au dat școlarii nescari fracțiuni cari s'au ales în favoarea regulei, făr de a căuta la înțelesul lor, numai să se poată aplica la regulă«.

Așadar, propunând gramatica ca în trecut, învățământul ar fi prea teoretic, prea abstract și ca atare contrar principiilor pedagogice.

Pentru eschiderea totală a gramaticii din școala populară elementară încă nu suntem, căci atunci cuvintele lui *Nicolae* de »*persoane leneșe*«, ni-sar referi și noauă. Ba încă mai mult. *Copilul făr de a cunoaște regulele gramaticale, și sintactice, nu-și va ști vorbi, nu-și va ști scrie nici-o dată limba lui maternă*.

Iar *Bagin* curat ne spune: »Gramatica prescurtează și ușurează lucrarea, generalisând, ceea ce poate fi generalisat«.

Acum după ce metoda veche nu ne trebuește, eschiderea totală a gramaticii nu o voim, cari ne sunt pretensiunile? Pretensiunile ne-ar fi și acestea le cere cauza învățământului: *ca pe viitor în școlile noastre populare elementare, instrucția gramaticii să nu se mai facă separat, ci împreună cu lectura*. Și-i lucru natural.

Am zis, că școala atunci își ajunge scopul, iar noi numai atunci ne îndeplinim datorința, când am cultivat în elevi simțământul limbistic.

Și noi credeam că am făcut totul, când am parcurs cu copiii cele 10 părți ale cuvântării, conjugarea, sintaxa ș. a. așa în ordine sistematică după cum prescrie un manual sau altul.

Nu ne-am adus aminte, că o ast-fel de instrucție e numai batjocură pentru învățământul limbistic, și o tortură pe sufletul copilului, silindu-l să învețe o sumedenie de reguli, pentru a le ști folosi în viața practică.

Pe când din contră, învățământul limbistic se învață prin imitare, nu din gramatică. Elevii și-l pot însuși prin conversarea continuă cu doctele și din *Legendar*, care trebuie să conție tesaurii limbisticii.

Aceste să nu credeți că le-aș vorbi de la mine, ci basat pe esperința pedagogilor moderni — »*Ei înșiși*« — ne spune dl Dr. P. Pipoș, »au recunoscut că mai ușor și mai bine se poate ajunge scopul așa, dacă școlarii mai întâiu cuprind înțelesul bucășilor de cetire, apoi cercetează formele ortografice, gramaticale și stilistice, cari obvin în aceste piese și în fine reproduc materialul cetit, cu vorba și în scris aplicând regulele corect și cu deplină cunoștință«.¹⁾

¹⁾ Metodica — »Grimm« — pag. 121.

²⁾ Curs de pedagogie — pag. 379.

³⁾ Tot acolo — pag. 375.

¹⁾ Metodica — pag. 123.

Și așa, după pedagogii: *Kellner, Herman, Boch Ohler*, și alții, instrucția separată a gramaticii, este în defavorul învățământului limbistic, trebuind, ca toată instrucția ei să se învârtă în jurul »Cărții de cetire» fiind aceasta »punctul central al întregii instrucțiuni limbistice și reale».

Si făcând ast-tel. îl vom cultiva »după *cuviință*» și atunci ne vom îndeplini chemarea față de școală, față de elevi și față de noi înșine.

Aceasta ar fi părerea mea asupra chestiunii gramaticii din școlăle noastre populare elementare. Aștept acum părerea altor persoane, mai competente decât mine în aceasta materie.

Traian Șuteu.
învățător.

Ortografia română.

Academia Română în sesiunea sa din primăvară a adoptat următoarele reforme în ortografie:

1. Diftongii *ea* și *oa* să se scrie totde-auna **ea** și **oa**, iar nu *é* și *ó*, fiind-că regula nestrămutată a scrierii românești este: că acele sunuri, pentru cari se știe litera latină corespunzătoare, se scriu cu acea literă, și prin urmare *a* nu se poate suprima și ascunde sub accent.

2. Grupul de consonante **șt** se va scrie totde-auna *șt*, indiferent dacă vine dintr'o formă fleționară cu **sc** sau nu; vom scrie dar': crești, pești, știință etc., conform regulii menționate mai sus.

3. Asemenea și din aceeași cauză sonul *z* se va scrie totde-auna **z**, chiar când vine ca formă fleționară dintr'un *d*; vom scrie dar': verde — verzi, roză, poezie etc.

4. *Î*, scurt se va însemna cu **i** simplu fără semnul scurtării, asemenea *î* scurt cu **u** simplu. În puținele cazuri însă, unde *i* și *u* la sfârșitul cuvintelor sunt întonate (de ex. la unele forme de conjugare), întonarea se va arăta prin accentul grav. Vom scrie dar': *oameni, copii, iubire, tu auzi, el auzi, a întocmi: nou, sau, tăci, făcu.*

Ortografia are se indice litera sonului dar' nu și toate nuanțele de pronunțare ale lui. Astfel semnul scurtării va rămânea în scrierea noastră numai pentru vocala întunecată **a**; simplificare foarte importantă la învățarea cetirii și scrierii în școală, și tot de o dată mai apropiată de orto-

grafia limbilor romanice, în fața cărora nesfârșitele noastre semne de până acum, mai ales multe scurtări peste *i* și *u* și accentele peste *e* și *o*, ne arătau prea înstrăinați.

5. Sonul *ă* se va scrie totde-auna cu **ă**.

6. Sonul **î** să scrie cu litera **â**; când însă *î* este la începutul unui cuvânt, să scrie cu **i**.

În atențiunea învățătorilor!

Veneratul Consistor sub Nr. 3591/904 a dispus introducerea în școlăle noastre populare, cu începutul anului școlar 1904/5, a unui **Anuar**, care să cuprindă întreagă gestiunea anului școlar.

Introducerea **Anuarului** este obligatoare pentru toate școlăle noastre populare; inspectorii școlari au primit deja înviațiuni pentru introducerea lui.

Se găsește în deposit la *Tipografia diecesană*. Prețul unui exemplar 3 coroane.

Invitare la abonament.

Cu 1 Iulie st. v., se deschide abonament nou la foaia „*Biserica și Școala*“, drept ce cu tot respectul rugăm pe toți abonenții noștri, să binevoască a-și renoi abonamentul, trimițând la adresa: „*Tipografia diecesană în Arad*“ prețul de prenumerațiune care e:

Pe un an. 10 cor.

Pe 1/2 an. 5 cor.

Țânta noastră e, după-cum am amintit-o și în numărul prim din anul curent: a întreținea legătura între capul și fiii acestei diecese, a publica ordinațiunile consistoriale și cea mai mare parte a ordinațiunilor ministeriale, a urmări și a da cetitorilor povețe și încătățuri morale-creștinești, a publica cele mai însemnate momente din mișcările dușmănoase față de biserica noastră drept-credincioasă, combaterea acestora, predici ocazionale, chestiuni școlare și pedagogice, ear' între noutăți știrile cele mai importante, cu privire la chestiuni bisericești-școlare.

În urma acestora, credem, că e de prisos a și aminti însemnătatea organului nostru și cu deosebire pentru preoții, învățătorii și comunele noastre bisericești.

Redacțiunea și administrațiunea
„*Biserica și Școala*“.

CRONICA.

Esamenete de calificare învățătorească la Institutul pedagogic din Caransebeș, presidiate de P. C. Sa P. Archimandrit *Filaret Musta*, s'au ținut din 10—16 Iunie. De față a fost ca comisar guvernial inspectorul școlar *L. Sándor*. La examen s'au supus 29 de candidați. Au depus examenul 17, *nesuficient* au obținut 12 inși, iar unul s'a retras.

„**Examenul de calificare**“ ce s'a ținut în zilele 1—16 Iunie la institutul pedagogic gr.-cat. din Blaj, a avut următorul rezultat :

Dintre 50 candidați, în urma examenului în scris au fost relegați 9, admitându-se la examenul verbal 41. Din acești 41 au fost declarați **calificați numai 19**.

Au fost relegați la repetirea examenului **din limba maghiară 19 candidați**. Din aceștia 4 inși pe lângă limba maghiară au căzut încă din câte un obiect. În decursul examenului unul s'a retras, ear 11 au fost relegați la repetirea întregului examen.

Va se zică din 50 candidați n'au trecut examenul de cât 19, ear 32 au căzut !

„Foaia Școlastică,“ esclamă, față cu acest recurant, după-ce a arătat că inspectorul școlar reg. a pretins ca elevii să răspundă în limba maghiară din toate feliurile de materii de învățământ :

„Ce va fi de învățătorii noștri atunci când noua lege se va vota și pune în practică?“

Fundațiunea Trandafir. Dintr'un raport al domnului avocat Dr. Emil Babeș, adresat I. P. S. domn Arhiepiscop și mitropolit Ioan, aflăm că procesul purtat pentru fundațiunea răposatului Trandafir, mort în Neoplanta înainte cu vre-o 50 ani, a fost finalizat zilele trecute la înalta curie din Budapesta, care a decretat împărțirea fundațiunii în două, jumătate pentru biserica sârbească și jumătate pentru mitropolia gr. ort. română. Până acum fundațiunea a fost folosită întreagă de biseaica sârbească. „Telegraful Român“.

O Metodă nouă de examinare. D-nii profesori Borgovan și Ștefănescu Galați dela liceul Sf. Sava, din București au introdus o inovațiune în ce privește examinarea elevilor la l. germană, l. francesă, în cl. I. B. și cl. II. A și B, basată pe sistemul întrebuintă în predarea acestor materii în cursul anului.

După propunerea domnului profesor Borgovan și Ștefănescu-Galați, examenul la fine de anse va compune din trei lucrări : 1. Conversații orale cu toți elevii asupra obiectelor din cercurile de intuiție ale școlariilor (o oară). 2. Cetirea cursivă fără traduceri, din bucățile învățate și reproducerea ideilor principale de către școlari, la întrebările profesorilor (o oară). . . O bucate de cetire dictată și scrisă de elevi și corectată îndată de profesor. Nota examenului va fi formată din media notelor obținute de elevi pentru câteși trele lucrări osebite. Ambii profesori au cerut ministerului să delege o comisiune care să asiste la aplicarea acestui nou sistem de examinare. Ministrul a delegat pe d-l profesor Litzica ; d-sa a asistat deja la examenul de l. francesă făcută în cl. I. B. de către d. profesor Ștefănescu-Galați.

Metoda a reușit de minune ; elevii puteau susține mici conversațiuni în cadrul vocabularului de cuvinte, pe care-l posedau și puteau scrie după dictare unii dintre elevi fără de erori.

Dacă metoda aceasta s'ar aplica în toate clasele cu elevii cari au început a o învăța din cl. I, s'ar

obține rezultate minunate. Elevii ar putea susține conversațiuni lungi cât se poate de corect și când ar părăsi liceul, ar cunoaște suficient ambele limbi.

Serbarea dela Putna. Comitetul aranjator pentru comemorarea zilei morții Voevodului Ștefan cel Mare, a stabilit în ultima ședință următorul program pentru serbarea dela Putna : Vineri, în 2/15 Iulie 1904 se va oficia în biserica mănăstirii privighierea. Sâmbătă, în 3/16 Iulie dimineața : 1. Utrenia. 2. Liturgia, pontificată de I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Dr. Vladimir de Repta cu mare asistență. Cântările liturgice vor fi executate de corul societății filarmonice „Armonia.“ 3. Predică. 4. Parastas, oficiat de I. P. S. Sa Mitropolitul cu număroasă asistență. Cântările vor fi executate de corul societății „Academia Ortodoxă.“ 5. Depunerea coroanelor închinatelor memoriei Voevodului Ștefan cel Mare, din partea diferitelor corporațiuni, societăți etc. La orele 12 amiază ; discursul d-lui profesor universitar Dr. Dimitrie Onciul. La orele 2 după amiază : Dejun. La orele 4 după amiază : a) în grădina mănăstirii : 1. Imn, executat de corurile societăților „Armonia“ și „Academia Ortodoxă“. 2. Bineventarea publicului. 3. Discursurile reprezentanților studențești, cari sunt a se anunța până în 29 Iunie (12 Iulie) 1904 la secretarul comitetului festiv d-l Dr. Ștefan Saghin, profesor universitar, Cernăuț, str. Balș Nr. 15. 4. Imn, executat de către societățile „Armonia“ și „Academia Ortodoxă.“ b) pe deal : Discurs istoric pentru popor.

În legătură cu acestea, din S u c e a v a (Bucov.) se scrie : Aniversarea morții lui Ștefan cel Mare va fi serbată și aici cu pompă mare Vineri în 2 Iulie v., ziua morții Voevodului. Se va celebra de către păr. Balmoș, igumenul sf. mănăstiri de aici, cu asistență mare, parastas în biserica Mirăuților. După serviciul divin va avea loc pe Cetate, fosta reședință a Voevozelor moldoveni, o serbare mare. Discursul festiv îl va ține în biserică păr. protosincol Balmoș, ear pe Cetate profesorul gimnasial Eusebiu Popovici. — Direcția generală a căilor ferate române, în urma intervenției ministrului român de culte și instrucțiune publică a decis să acoarde o reducere de 70% studenților, ear celorlalte persoane, o reducere de 50% pe căile ferate ale statului român.

Parastas pentru Eminescu. La 18 Iunie v. 1904 se implinesc 15 ani de când poetul Mihail Eminescu a adormit în Domnul. Mai mulți admiratori ai poetului au decis a serba această zi prin un parastas și un festival. S'a constituit un comitet în Iași, care a luat inițiativa serbării în mână. Serviciul divin se va serba în biserica Bunavestire din Iași și apoi va avea loc un festival în aula Universității.

Școlatele maghiare din România. Ziarului „Bp. H.“ i-se scrie din București, că zilele acestea s'a terminat anul școlar la școlatele maghiare din București. În toamna trecută s'au înființat anume în București două școli catolice, una de băieți și alta de fete. Cea de băieți a fost frecventată de 182 elevi. În școala maghiară reformată din București încă s'a terminat anul cu frumos rezultat. Școala catolică din Giurgiu a avut 35 elevi, cari nu știu ungurește și acuma învață în școală. În școala maghiară reformată din Brăila pe anul viitor instrucția va fi gratuită și elevii mai săraci vor primi și cărți gratis. Corespondentul foaiei maghiare mai amintește și de școala primară și reală evanghelică, care

deși primește dela guvernul maghiar și austriac o subvenție de 6000 lei pe an,

Necrologie. In ziua de 20 Iunie (3 Iulie) a. c. a trecut din viață după un morb scurt dar greu neuitatul nostru în Christos frate, Teodor Popovici preot în Ripa, în vrâsta de 57 ani, după ce a servit la altarul D-lui 30 ani. Actul înmormântării s'a întâmplat Marți în 22 Iunie (5 Iulie) la oarele 3 d. m. în sta. biserică la care act părinții protopresbiteri Nicolae Rocsin șeful tractului, Petru Sêrbu prot. Beliului însoții de preoții: Nicolae Popescu (Cociuba) George Cherechesiu (Petigd) Petru Ardelean (Oșian); predica funebrelă a rostit-o părintele protop. Nicolae Rocsin storcând lacrimi din ochii tuturor participanților, iar cântările funebrale le-au executat câți-va învățători. După ce rămășițele pământești au fost așezate spre vecinica odihnă în cimiterul comun, preoții și învățătorii au fost ospetați în casa reposatului, după obiceiul românesc la pomană. Fie-i țarina ușoară!

— Subscrișii cu inima înfrântă de durere anunțăm încetarea din viață a preaiubitului și bunului nostru fiu, soț, frate, cumnat și consăngean *Petru Florescu*, mare proprietar de vie, întâmplată la 3 Iulie n. a. c., dimineața la 8 ore, în etate de 54 ani și a fericitei sale căsătorii de 25 ani. Osemintele adormitului în Domnul, la 4 Iulie n. 1904 d. m. la 4 ore, din casa sa proprie aflătoare în strada Peștelui nr. 15, — după săvârșirea serviciului funebrel, conform ritului bis. ort. române, — s'au așezat spre vecinica odihnă în grădina familiară din cimiterul de sus a orașului. — Fie-i țărâna ușoară și memoria vecinică! Arad, 3 Iulie n. 1904. Văd. P. Florescu n. Iuliana Palincăș ca mamă; v. P. Florescu n. Sofia Spatar ca soție; C. Spatar și soția ca socri; v. P. Tesici n. Florescu; G. Florescu, v. P. Popoviciu n. S. Florescu; M. Florescu m. I. Simu, Al. Florescu, I. Florescu m. M. Pepa; Em. Florescu m. I. Dascăl, frați și surori; El. Georgeviciu m. G. Florescu, I. Simu, I. Dascăl, M. Pepa, I. Spatar, V. Spatar, v. Ana Gruici, M. Spatar cumnați și cumnate.

— In ziua de 6/19 I. c. a trecut din viață după ce a fost împărțășit cu st-a cuminecătură neuitatul nostru în Christos frate parochul emerit din comuna F. Giriș Damaschin Serbu în etate de 80 ani. Un preot plin de iubirea chemării sale pastorale, un tată sârguincios și devotat familiei, om cu vederi clare în viața națională, o inimă bună am pierdut în persoana preotului reposat. S'a născut în comuna Olcea (Ctll Bihor) A studiat în Beiuș 6 clase gimnasiale căci pe acelea timpuri vitrege rar tânăr era acela carele putea să studieze. În teologie a fost unul din cei mai diligenți ascultători. Deprins cu sărăcia și năcazurile poporului sătean, a știut să-și îndrepte activitatea într'acolo, ca nu prin pompe să-și impună persoana sa, ci prin cruțarea banului. La actul înmormântării întâmplat Marți la 8/21 Iunie ca un semn al dragostei și condolenței sincere, atât colegii din tract și de prin jur, cât și frații de luptă în via D-lui, după-ce a servit la altarul D-lui 57, ani au alergat de vreme ca să-i dea ultimul tribut de recunoștință. Serviciul funebrel s'a săvârșit prin Dnii preoți și anume: Iosif Pintia sen. (Suplac) Nestor Porumb, Eutimiu Blaga (Tulca) Gergiu Popovici (Talpoș) Gavril Bejan (F. Toti) Ioan Cotuna (Ciontahaz) Vasilie Leucuța (Olcea) Alecsandru Popovici

(Ucuruș) Georgo Ilie (Calacea) Ioan Cosma (Cărășeu) Nicolae Popescu (Cociuba) Aureliu Rocsin (Coașd) Suci (F. Bătar) Georgiu Chereches (Petigd) Demetriu Popa (Chesia) Iosif Piuța (junior) (B. S. Mielăuș) Teodor Ștefu (Tășad). Cântările funebrale le-au îndeplinit învățătorii: Ioan Budeu Ucuriș, Vasilie Tenca (F. Tout) Demetriu Deac (Cociuba) Mateni (Olcea) Gavril Dudulesc (F. Giriș) Teodor Chișiu, Ignatie Popa Cărășău. Onorațiori au fost de față: Dl protopretore George Rocsin, Dr. Andreiu Ilie avocat, Tinea Biró notariu cercual (Bélfir) frații Nadány mari proprietari F. Giriș. Predica funebrelă a rostit-o preotul din Tulca Nestor Porumb, arătând meritele decedatului. Vecinică să-i fie pomeuirea

„**Vitorul** foaia clerului ortodox român din Bucovina“, este titlul unei noi reviste, care va apărea de două ori pe lună, în Cernăuți.

In programul din fruntea Nr-ului 1. apărut la 15/18 Iunie ni se spune, că preoțimea din archidieceza română a Bucovineirecunoscând importanța presei, a creat organul „**Vitorul**“ în care să se poată discuta diferite chestiuni actuale de o importanță vitală pentru biserică în genere și pentru servitorii săi în special.

Urâm noului confrate luptă bună!

Mulțămită publică. Direcțiunea societății, „Kurticsi önségelyző- Egylet mint szövetkezet“ binevoind a vota în favoarea bibliotecii populare a comunității noastre bisericesti rom. gr.-or. suma considerabilă de 100 coroane, mă simt îndemnat în numele comunității noastre bisericesti, ca și pe aceasta cale să aduc susnumitei on. direcțiuni profunde noastră mulțămită pentru generosul său dar. Sunt prea bucuos a mai aminti, că direcțiunea acestei societăți și în anul trecut a donat tot spre acest scop o sumă de 60 cor. Ajute Dumnezeu, ca să poată fi și de aci înainte rodnică spre bucurii bune activitatea ei! Curtici la 22 Iunie 1904. *Grigorie Mladin* paroch gr.-or. rom.

Posta administrațiunei.

A. T. în Ch. r. Banii nici până azi, concursul rămâne deci nepublicat.

T. S. în P. Licitațiunea minuendă nu vi-o putem publica până când nu ne veți trimite și prețul de publicare. Asemenea procedurii d-voastre au făcut și alții și banii nici până azi nu i-am văzut, — învățatură pentru viitor. Prețul de publicare e indicat în fruntea foaiei. Tipărituri în credință nu mai dăm — învățatură din trecut.

Concurs.

Pe baza ordinului Ven. Consistor de sub Nrul 3267/904 pentru îndeplinirea parochiei vacante din **Troaș** prin aceasta public concurs cu terminul de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala.“

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1) Cvarțir cu 2 odăi, cuină și grădină; 2) 32 jughere de pământ la deal și 2 jughere fânăță; 3) Stolele usitate; 4) Câte o măsură cucuruz cu coceni dela 122 case; 5) Intregirea dotațiunei din vistieria statului 561 cor. 44 fl. Recurenții, cari au calificațiune învățătorească vor avea să provadă până la eventuală altă dispozi-

țiune și învățământul la școala noastră din Troaș, deci vor beneficia și de venitele încopciate cu postul învățătoresc.

Toate aceste emolumente dau venitul prescris pentru o parohie de clasa III.

Cei-ce doresc să ocupe acest post, să-și trimită recursurile ajustate conform dispozițiunii din litera c, a paragraf 15, din Reg. pentru parohii și adresate comitetului parochial din Troaș P. O. D. Procopie Givulescu protopresbiter în Maria-Radna, ear dânsii să se presinte în terminul concursual în sf. biserică din Troaș spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

M.-Radna, la 24 Iunie (7 Iulie) 1904.

In conțelegere cu mine: *Procopie Givulescu*, protopresbiter.

—□—

1 3

Pentru indeplinirea stațiunii învățătești din Pârnești, protopresbiteratul M Radna, se escrie concurs cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în organul „Biserica și școala.

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1.) salar 200 cor. 2.) naturale: 5 măgi metriche de grâu 5. de cucuruz 10 de fân și 48 care de lemne 3) $\frac{1}{2}$ sesiune de pământ la deal, 4.) cvartir cu 2 odăi, 5.) grădină de legume.

Recurenții sunt poftiți, ca recursurile ajustate conform regulamentelor în vigoare, și adresate comitetului parochial din Pârnești să le trimită Preaonoratului Domn Procopie Givulescu, protopresbiter în M. Radna, iară până la alegere să se presinte în s. Biserică din Pârnești spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Să notează, că pentru întregirea salarului la minimalul legal se vor face pașii de lipsă la Înalul guvern.

Din ședința Comitetului parochial ținută în Pârnești la 15/29 Iunie.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: *Procopie Givulescu*, ppresbiter insp. de școale

—□—

1—3

Pentru indeplinirea postului învățătoresc din Lupești protopresbiteratul Radna se escrie concurs cu termin de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1) Salar 200 cor. 2) Pentru lemne 388 cor. din suma aceasta are a se încălzi și sala de învățământ 3) $\frac{1}{2}$ sesiune de pământ la deal. 4) Conferința 20 cor. 5) Famulația 16 cor. 6) Dela înmormântări unde va fi chemat la cele cu Liturgie 2 cor. la cele mari 80 fil. la cele mici 40 fil. 7) Cvartir 8) grădină de legume.

Recurenții sunt poftiți ca recursurile ajustate conform regulamentelor în vigoare și adresate Comitetului parochial din Lupești să le trimită P. On. Domn Procopie Givulescu protopresbiter în M. Radna, iar până la alegere să se prezenteze în s. Biserică din Lupești pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Se notează că pentru întregirea salarului la minimalul legal se vor face pașii de lipsă la Înaltul guvern.

Din ședința Comitetului parochial ținută în Lupești 16/29 Iunie 1904.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: *Procopie Givulescu*, ppresbiter, insp. de școale.

—□—

1—3

Pentru ocuparea definitivă a postului învățătoresc din Bătuța (Protopopiatul Radnei) se escrie concurs cu termin de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala.“

Venitele împreunate cu acest post sunt: a) salar 500 cor.; b) $\frac{1}{2}$ sesiune de pământ: 100 cor.; c) pentru conferință 12 cor.; d) pentru scripturistică 8 cor.; e) pentru curatorat 2 cor.; f) 20 metri de lemne, din care se va încălzi și sala de învățământ; g) cvartir liber, cu 2 odăi, cumină, cămară; apoi grajd și o grădină de 800 □

Cei-ce voiesc să ocupe acest post să-și trimită recursurile lor ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parochial din Bătuța P. O. D. Procopie Givulescu, ppop, inspector în M.-Radna, ear dânsii să se presinte în cadrul terminului de concurs în sf-ta biserică din Bătuța, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Bătuța, la 6/19 Iunie 1904.

Comitetul parochial.

In conțelege cu mine: *Procopie Givulescu*, ppresbiter inspector de școale.

—□—

1—3

Pentru indeplinirea parohiei vacante din Soroșag, ppresbiteratul Radnei, se escrie concurs cu terminul de a recurge 30 zile dela prima publicare în organul „Biserica și Școala.“

Venitele acestei parohii sunt: 1. 60 jughere pământ arător. 2. Câte o măsură de cucuruz nesfârmat dela 80 numere de case. 3. Stolele obicinuite. 4. Interesele după banii preveniți din vinderea pădurii parochiale. 5. Intregirea dotațiunii 869 cor. 88 fil.

Preotul, care se va alege va avea să provadă — până la altă dispozițiune — și învățământul din școala noastră de acolo, și deci va beneficia și de venitele învățătești și va avea cvartir în edificiul școlii. —

Cei-ce doresc să ocupe acest post să-și trimită recursurile ajustate conform lit. c., §-lui 15 din Regulamentul pentru parohii și adresate comitetului par. din Soroșag P. O. D. Procopie Givulescu, ppresbiter, M.-Radna; ear dânsii să se presinte în cadrul terminului concursual în sf-ta biserică din Soroșag pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Soroșag la 29 Iunie 1 Iulie 1904.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: *Procopie Givulescu*, ppresbiter.

—□—

1—3

În lipsa de competenți, neputându-se îndeplini parochia vacantă de clasa primă, din comuna bisercească gr. ort. rom. din Cherechiu, protopopiatul Șiria (Világos) în urma ord. Ven. Consistor Nr. 2534/904 se escrie, pentru a treia oară, cu termin de alegere pe 1/14 August 1904, observându-se, că de astă dată se admit și pot reflecta la aceasta parohie și competenți cu cvificația pentru parohii de clasa a doua.

Beneficiul încopciat cu aceasta parohie este: 1) sesiunea parochială, constatătoare din 40 jughere pământ arător, care dă un venit anual de cel puțin: 1600

Suplement la „Biserica și Școala“ Nr. 26.

cor. 2) despăgubirea pentru pășune 96 cor. 3) usufructul unui intravilan parochial, cu cănepiște, 50 cor., 4) răscumpărarea în bani a competenței de bir, de 20 șinice de grâu. 200 cor., care sumă se va solvi ulterior, în fie-care an, la Noemvrie; 5) venitul stolar, după usul practicat în parochia prin regretatul preot, care aprocsimativ face: 200 cor. Deci, întreg beneficiul acestei parochii este: 2146 cor., din care detrăgându-se darea regească și alte sarcini obveninde, cari fac cam 256 cor., rezultă un venit de 1890 coroane.

Doritorii de a ocupa aceasta parochie sunt avisați, ca petitele lor instruite conform §-lui 15 lit a) și b) din Regulamentul pentru parochii și adresate comitetului parochial din Cherechiu, să le înainteze Reverendismului Domn George Popoviciu, protopop în Șiria, până în 29 Iul. 11 Aug. 1904 inclusive; iar până la expirarea termenului de concurs să se prezenteze în sfânta biserică din loc, pentru a-și dovedi desteritatea în oratorie și rituale.

Cherechiu la 20 Iunie v. 1904.

Gavril Ardelean
pres. comit.

Ioan Micoroiu
not. comit.

Cu știrea mea: *George Popoviciu* protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățăto-rești din **Laz**, se escrie concurs, cu termen de alegere **20 Iulie st. v. a. c.**

Emolumentele acestui post sunt: a) în bani 200 cor. b) 12 șinice de bucate (jumătate grâu, jumătate cucuruz) c) 32 m. de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. d) 16 jugh. cat. de pământ, prețuit în cel puțin 146 cor. e) pentru conferință 8 cor. f) evar-tir și grădină. Toate computeate în bani dau suma de 600 coroane.

Alesul va avea datorință a se îngriji de curato-rul școlii.

Recursele ajustate cu documentele prescise și cu declarațiunea, că dreptul la cvinevenal de când și-l compute, adresate comitetului parochial din Laz, au a se subșterne la oficiul prebiteral din Buteni (Butyia Arad m.) până inclusiv la 18/31 Iulie a. c. având recurenții a se presenta, în careva Duminecă ori sărbă-toare în s. biserică din Laz, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

În conșlegere cu *Ioan Georgiu* ppresbiter ins. de școale

—□—

1—3

Prin sentința Venerabilului Consitor arădan din 25 Noemvrie 1903 Nr. 2395 Sc. Gavril Potre delăturat fiind din postul învățătoresc din comuna noastră S. Săldăbagiu, — pentru acest post învățătoresc venim a publica concurs cu termen de alegere pe **25 Iulie (7 Aug.) a. c.** Salarul este 600 cor. în numerar, lo-cuință bună, grajd pentru vite, grădină pentru legume; — și cu postul învățătoresc este împreunat și canto-ratul — nesocotindu-i-se altă ștolă pentru cântat.

Învățătorul ales, după un an de probă, va de-veni întărit. Până la ziua alegerii recurenții să se prezenteze în vre-o Duminecă, ori sărbătoare la sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Recursul, până la 24 Iul. (6 Aug. a. c.) să se sub-ștearnă inspectorului cercual Elia Moga, protopresbi-ter în Robogány.

Din ședința comitetului parochial ținută la S. Săldăbagiu, la 13/26 Iunie 1904.

Ioan Sabău,
președintele comitetului

Arsenie Mangu,
not. comitetului.

(Urmează mai mulți membri.)

În conșlegere cu: *Elia Moga*, protopresbiterul Beiușului.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii vacante învățăto-rești din comuna **Selciva** protopresbiteratul Lipovăi — se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani: 600 coroane. 2. Pentru serviciul de cantor în și afară de biserică, 3 jugere de pământ arător. 3. 8 stângini de lemne, din care are a să încălzi și sala de învățământ. 4. Pentru scripturistic: 10 coroane. 5. Pentru conferințe: 15 coroane. 6. Cortel liber în edificiul școlar, cu grădină de legume.

Recursele ajustate cu documentele de cvalifica-țiune legală prescisa, și cu declarațiunea, că, dreptul la cvineveual, după serviciul prestat eventual în altă comună, decând și-l compute, — adresate comitetului parochial din Selciva, — au a subșterne, până la ter-minul sus indicat P. T. D-lui Voicu Hamsea protopres-biter în Lipova (Lippa); ear' recurenții sunt avisați a se presenta, în sf. biserică din Selciva, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Selciva, 8/21 Iunie 1904.

Comitetul parochial.

În conșlegere cu mine: *Voicu Hamsea*, proto-presbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învăță-toresc vacant din **Groși** (tractul Radnei) prin aceasta se escrie concurs, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar în bani gata 400 cor. 2. Pentru conferințe 16 cor. 3. Pentru scripturistică 10 cor. 4. Pentru famulație 20 cor. 5. Pentru lemne din care se va încălzi și sala de învățământ 72 cor. 6. Cortel cu grădină și pământ a-rător pe deal. 7. Dela înmormântări fără liturgie 40 fil., cu liturgie 1 cor. Pentru întregirea salarului la minimalul prescise de lege, precum și pentru cvineve-nale se vor face pașii necesari la Inaltul Guvern.

Cei ce doresc să ocupe acest post să-și trimită recursele ajustate cu toate documentele de lipsă și adresate comitetului parochial din Groși P. o. domn Procopie Givulescu, ppresbiter în M.-Radna, iar dâșii în cadrul termenului de recurs, să se prezinte în sfânta biserică din Groși spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

În conșlegere cu mine: *Procopie Givulescu* ppresbiter și inspector de școale.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învă-țător din comuna **Saboleiu** tractul Peșteșului, se es-

erie concurs cu termin de alegere **20 Iulie v. 3 August n. 1904.**

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1) Salar în bani gata 360 cor. 2) intravilan de circa 2 jugere mici 40 cor. 3) estravilan de circa 10 jugere mici 200 cor.

Alegëndul învățător fără altă rebonificare e îndatorat a îndeplini și postul cantoral pentru care va primi dela înmormântări mici a 80 fil, dela înmormântări mari 1 cor. dela cununii și sfințirea apei mici a 40 fil.

Se notifică că alegëndul învățător are să solvească sarcinile publice după pământul beneficiat.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursele ajustate conform regulamentelor în vigoare, adresate comitetului parochial din Sabolciu, să-le trimită M. On. Domn Iosif Moldovan adm. protopresbiteral și inspector școlar în Ūrgeteg p. u. Eleds, car până la alegere să se prezente în vre-o Duminecă ori sərbătoare în s. biserică din Sabolciu pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parochial ținută în Sabociu la 28 Maiu v. 1904.

Ioan Mangra
preș. ctului par.

George Pribac
notar

Cu consensul meu *Iosif Moldovan* adm. ppresbiteral
—□— 3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător din comuna **Copăcel** tractul Peșteșului, se escrie concurs cu termin de alegere **20 Iulie v. 2 August n. 1904.**

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1) Salar în bani gata 360 cor. 2) 4 jugere de pământ 120 cor. 3) 12 cubule cucuruz sfărmat 120 cor. La olaltă 600 cor. Cvarțir corespunzător cu 1/2 juger de grădină.

Recurenții sunt poftiți, ca recursele ajustate conform regulamentelor în vigoare, adresate comitetului parochial din Copăcel, să le trimită M. On. Domn Iosif Moldovan adm. ppresbiteral și inspector școlar în Ūrgeteg p. u. Eleds și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sərbătoare în s. biserică din Copăcel spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic. — Alegëndul învățător va avea a îndeplini și funcțiunile cantorale, pentru care va primi stolele usuete.

Din ședința comitetului parochial ținută în Copăcel la 20 Maiu v. 1904.

Comitetul parochial.

Cu consensul meu *Iosif Moldovan* adm. ppresbiteral.
—□— 3—3

Nr. 332/1904 F. G.

Spre scopul conferirii de stipendii din „*Fundațiunea lui Gozdsu*” pe unul școlar 1904/5 pentru școalele medii, facultăți, universități și școalele de cadeți militari la armata comună și honvezi se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticat de notari publici:

a) că sunt fi de cetățeni ungari și aparțin bisericei ortodoxe orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaților, provăzută cu clasula parochului competent, că și de present apatin la biserică greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre un institut public din patrie, spre care scop au să subștearnă studenții dela școalele medii atestatul despre anul școlar 1903/4, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

junge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei police competente. Atestatul să cuprindă și date positive despre această avere și trebuie să fie scris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie scris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a intrerupt studiile, atunci are să producă și atestat officios despre ocupațiunea sa întra'cel timp și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are să arete în petițiunea sa specialitatea la care, și locul unde voește a continua studiile, precum și aceea, dacă are și alt stipendiu.

4. Cei ce voesc să studieze în străinătate, ca în cazul dacă li se va vota stipendiul, să se poată îndată exopera concesiunea ministerială prescrisă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școalelor militare de cadeți, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiunilor stabilite în acest concurs (p. 1. a. c. 2. 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor etrada coman-dei școalelor militare, dacă concurentul vadocumenta, că este primit de elev regulat la respectiva școală de cadeți.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la Representanța fundațiunei lui Gozdsu, Budapesta VII, holló utca 8 sz. până la **5 August st. n. a. c.**

7. Totodată se provoacă toți stipendiștii actuali prin urmare și cei absovenți, cari cer ajutoare pentru depunerea rigoroăselor și câștigarea gradului de doctor, că până le terminul sus indicat, și pe lângă observarea p. 3, din acest concurs, să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1903/4 căci alt cum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpăta ajutorul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite sau sosite după terminul scris, nu se vor lua în considerare.

9. În interesul espedării regulate, fie care concurent să indice în petițiune locul și poștă ultimă, unde este a i-se trimitte rezoluțiunea Representanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozdsu ținută în Iunie 1904

Comitetul
3—3

Se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc devenit vacant prin departarea învățătorului Pavel Dirlea, dela școala superioară din Covăsiț, protopopiatul Șiriei (Vilagos) diecesa Aradului cu termin de alegere 11/24 Iulie 1904.

Dotățiunea anuală împreunată cu acest post este 1) Locuință cu grădină,) Salar în bani 300 cor. și cuicvenalul prescris de lege. 3) Usufructul a 5/8 sesiune pământ 600 cor. 4) 6 orgi de lemne 120 cor. 5) Paușal de scripturistica 10 cor. 6) Spese de conferință 29 cor. 7) Pentru curatorat 30 cor. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. cu liturg. 2 cor.

Dela competenți se cere: estras de botez, testimoniu despre absolvarea preparandiei cu succes bun, testimoniu de evalificațiune, atestat de servițiu de până aici, și declarațiune față de timpul când își formează dreptul la cvinevenal; trebuie să documenteze cu atestat că e în stare să conducă cor pe note.

Alesul fără alta remunerație este îndatorat a conduce strana și a deda tineretul la cântările liturgice nu altcum e îndatorat a conduce socoșile cultului și a ajuta cassarului cultural.

Cei cu clase vor fi preferiți

Petițiile astfel instruite, și adresate comitetului parochial sunt a se trimite până în 4/17 Iulie 1904 P. On. Oficiu protopopesc Șiria (Világos) iar până în ziua alegerii în cutare Duminecă ori sârbătoare a se prezenta în S. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința com. par. ținută în 30 Maiu 1: Iunie 1904.

Porfir Popescu
preș. com. par.

Georgé Boțioc
not. com. parochial.

În coțelegere cu mine: *George Popovici* protopresbiter inspector de școale.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii vacante învățătorești din **Dumbrăvița** (ppresbiteratul Radna) se escrie concurs, cu **termin de recurgere de 30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“

Venitele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar cor. 632; 2. Pentru lemne 168 cor; de-aci se va încălzi atât școala cât și cvartitul învățătorec. 3. Pentru conferințe 24 cor. 4. Pentru Scripturistică 20 cor. 5. Pentru curator 24 cor. 6. Folosința alor 11 jug. 1585□ pământ arător.

Dela recurenți: se recere pe lângă documentele prescrise, atestat, că e capabil să instruiască și conducă cor, apoi declarațiune relativă la timpul, de când ține cont de cvincvenal.

Doritorii de a ocupa această post să-și trimită recursele ajustate cu documentele recerute și adresate comitetului parochial din Dumbrăvița, P. O. D. Procopie Givulescu ppresbiter în M. Radna, iar dênșii să se presinte în cadrul terminului de recurs în Sta biserică din Dumbrăvița spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial

În coțelegere cu mine: *Procopie Givulescu*. ppbiter ins. șc.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești cu clasele superioare dela școala din comuna **Mândruloc** prin aceasta se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) 800 cor. bani gata salar fundamental, b) 20 cor. pentru scripturistică c) 20 cor. pentru conferințe, d) 20 cor pentru curatorat e) 6 stângini de lemne pentru încălzirea salei de învățământ și pentru trebuințele sale, f) locuință cu două odăi și apartinențele, toate neescepționabile, câtră cari o grădină mai mare și alta mai mică, g) venitul dela înmormântări și anume: dela înmormântări fără liturgie 1 cor. 60 fil., cu liturgie 2 cor.

Find dorință generală în comună înființarea unui cor vocal, se pune în prospect și comitetul ia angajament pentru acordarea unei remunerațiuni cinstite, dar recurenții vor trebui să producă atestate dela competenți că au desteritatea pentru înființarea și conducerea unui cor vocal. Remunerația nici la un cas nu poate trece peste suma de 200 cor. și se va asemna amăsurat rezultatului p̄stat.

Cvinqvenalele prevăzute în lege se vor acorda numai după serviciu de cinci ani aici în comuna Mândruloc.

Recurenții își vor înainta recursele instruite conform §-lui 60 din Regulamentul pentru organizarea învățământului în școalele p̄porale P. On. Demn Vasile Beleş protopresbiter tractual ca inspector de școale, adresate comitetului parochial, în termenul concursual și sunt datori a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf-ta biserică de aici, pentru a-și arăta arăta desteritatea în cele rituale.

Cel ales va fi obligat a împlini și serviciile cantorale.

Mândruloc, din ședința com. par. ținută la 6/19 Iunie 1904.

Nicolae Cristea
notar

Iancu Ștefănuț
preș. com. par.

În coțelegere cu mine: *Vasile Beleş* ppresbiter și insp. de școale

—□—

3—3

Pentru ocuparea postului de învățător gr. or. rom. la școala din **Lăpușnic** inspectoratul Leucuseștilor se escrie concurs cu termin de alegere pe ziua de **11/24 Iulie** cu următoarele emolumente:

1. În bani gata 480 cor. 2. Locuință liberă cu intravilan 3. 24 metri lemne din care are a se încălzi și sala de învățământ 4. Conferință și scripturistică 20 cor. 5. Întregire dela stat ca ajutor la minimalul salar conform legilor ministeriale. Recursele instuite și ajustate în sensul legii au să se adreseze comitetului parochial din Lăpușnic având a se prezenta recurenții în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Recursele să se trimită inspectorului școlar Ioan Căpitan până în 9/22 Iulie 1904, în Cladova p. u. Bethlenháza comitatul Caras-Severin.

Lăpușnic la 21 Mai st. v. 1904

Comitetul parochial

În coțelegere cu mine: *Ioan Căpitan* inspector școlar.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătorec dela școala I de băieți (sub Nr. 257) (clasele inferioare) din comuna **Săcușigi** (protopresbiteratul (Timișorii) se escrie concurs, cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“, pe lângă următorul salar: În bani gata 340 cor.; 24-60 Hl. grâu 300 cor.; 120 cor. pentru lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ, — 24 cor. diurne pentru participarea la conferințele învățătorești, — 10 cor. pentru scripturistică și cvincvenalul prescris de lege, computat după cinci ani prestați în această comună. Cvartir liber în edificiul școlar de sub Nr. 257 cu grădină intra și estravilană. Dela recurenți se recere: cvalificațiune învățătorească prescrisă de legile în vigoare, atestat despre purtare, desteritate în cântările bis., spre a conduce strana st. și capabilitate de a instrui corul vocal bis. esistent, pentru care (alesul) va primi anual o remunerație de 1/3 parte din venitul curat al corului; ear până la alegere să se presente în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Recursele adresate comitetului par. din Săcușigi, să le susțearnă P. O. Oficiu protopresbiteral la Timișoara.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresb. *Dr. Tr. Putici*, m. p. inspector de școale.

—□—

3—3

Licitațiuni minuende.

În sensul decisului Venerabilului Consistor diecesan arădan r. gr. or. din 11/24 Iunie 1904 Nr. 3320 se escrie concurs de licitare minuendă pentru renovarea s. biserici r. gr.-or. din **Curtici**, care se va ț-

nea în 27 Iunie a. c. st. v. după amiazi la 2 ore în localitatea școlii din loc.

Prețul de esclamare e 2170 coroane. Licitanții sunt obligați a depune vadiul de 10% în bani gata. Reflectanții nu pot pretinde sub nici un titlu diurne ori viatec.

Toate actele referitoare la aceasta afacere, sunt espuse în cancelaria oficiului parochial local.

Curtici, la 21 Iunie st. v. 1904.

Grigorie Mladin,

conducătorul of. par. r. gr.-or.

—□—

1—1

Ven. Consistor diecesan din Arad cu datul 27 Maiu (9 Iunie) Nr. 3100/904, a încuviințat renovarea Sf. biserici gr. or. rom, din Șiclău (comitatul Arad.)

Pentru asigurarea renovării sf. biserici, subscrisul prin aceasta publică concurs pentru licitare verbală ținândă la 29 Iunie (12 Iulie) 1904 la orele 11 a. m. în casa bisericii.

Prețul de esclamare 2911 cor. 99 fil. La licitare poate fie-care participa, care înainte de a se începe licitarea, va depune la mâinile-prim episcopului bisericesc un vadiu de 10% din prețul de esclamare în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și pecificarea de spese se pot vedea la subsemnatul președinte al comitetului parochial.

Se primesc și oferte în scris, dacă acele vor sosi — francate — înainte de a se începe licitarea, cu vadiul corespunzător și în care se va cuprinde acea precisă declarațiune, că respectivul oferent cunoaște condițiunile de licitare și acelora necondiționat se va supune.

Șiclău la 13/26 Iunie 1904.

Iosif Dan,

președ. comitetului par.

—□—

3—3

Pe baza concludului Venerabilului Consistor eparchial nrul 7583/903 prin aceasta se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru edificarea unei școlii noue cu două sale de învățământ și două locuințe pentru învățători în comuna bis. Fenlăc (ppresbiteratul Timișorii)

Prețul de esclamare: 9072 cor. 92 fil.

Planul și proiectul de spese se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Reflectanții vor avea să depună nainte de începerea licitațiunii, ca vadiu, 10% din prețul de esclamare, în bani gata ori în hârtii acceptabile.

Licitațiunea se va ținea Duminecă în 7 Iunie (10 Iulie) a. c. la 11 oare a. m. în școala conf. locală.

Comitetul parochial își rezervă dreptul a da lucrările reflectantului cu mai multă garanță, fără privire la rezultatul licitațiunii. Condițiunile de licitațiune se vor comunica în special nainte de începerea licitațiunii.

Fenlac, din ședința comitetului parochial, ținută la 25 Aprilie 1904-

Comitetul parochial.

—□—

3—3

Se publică licitațiune minuendă pentru renovarea edificiului școlar (Nr. 263.) din comna Sécusigi, cu prețul de esclamare 2039 cor. 95 fil.

Licitațiunea se va ținea în 27 Iunie v. (10 Iulie n.) a. c. la 2 oare d. a. în școala de lângă biserică, din loc.

Înainte de licitațiune, reflectanții trebuie să depună vadiul de 10 % în bani gata, ori în hârtii de valoare.

Preliminarul de spese și condițiunile de renovare se pot vedea la oficiul parochial din loc.

Comitetul parochial își rezervă dreptul a da lucrările aceluia întreprinzător, în care va avea mai multă garanță.

Sécusigi, 6/19 Iunie 1904.

Comitetul parochial

Alexandru Popovici
paroch și cond. of. par.

Cu consensul ppresb. *Dr. Traian Putici*

—□—

3—3

Senegin contra tusei, răgușelei, durerii, de pept, ofteiei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungoarei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagreii, reumatismului, răceleur, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Prețul **1 cor. 20 fil. și 2 cor.**

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomac, greața și vomarea, sgârțururile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățarea sângelui. Prețul **1 cor. 20 fil., și 2 cor.**

Kaljodsarsapari. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la morburi secrete **1 sticlă 2 cor.**

Laxbonbons, Închiderea scaunului e cauza diferitelor morburi, precum palpitatea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă de încheierea scaunului numai de cât să comandeze **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Prețul **1 cor.**

Chimicale, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucțiune pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rom și altele. Tee russice, parfumuri, săpunuri, crem escelent pentru față și mâni. Articole cosmetice, oleu pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pecum și praf. Ori-ce fel de articol din bransă. Toate foarte ieftine. Faceți întrebare și Vă veți convinge.

1—0

Cornel Demeter.

apotecar în Békás-Megyer strada principală nr. 46 (lângă Budapast a)